

cerint, *diruy* (*id est*, mulcta seu mulctatio) eorum **A** et ecclesia *Yssyl* ab illo debito libera erunt, qui terris carent.

XXZIX. Septem domus episcopales sunt in *Dyved*, *Menevia*, quæ est sedes principalis in Cambria, ecclesia *Ismael*, ecclesia *Degeniam*, ecclesia *Yssyl*, ecclesia *Teylav*, ecclesia *Teutidauc*, ecclesia *Keneu*. Abbates *Teylav*, et *Teulydauc*, et *Ismael*, et *Degenian* tenentur clerici esse et ordinati. *Ebediu* cujuslibet istorum domino *Dyved* erunt, scilicet duodecim libræ, vel qui illis successerint reddant. *Menevia* ab omni debito libera manet et soluta. Ecclesia *Keneu*

XL. De furto redemptionis non fit contentio super aliquid, nisi prius fuerit *manac* cum juramento in tribus locis, in ostio cœmeterii, in ostio ecclesiæ, in ostio chori coram presbytero ipsius ecclesiæ, et hoc presbyter ille in placito domini testatus sit, cujus verbo credendum est tunc. De furto (*id est*, communicatio) *Kyssvyn* non fit contentio juramenti, id est *reith*, super aliquid, nisi prius fuerit *manac* in curia.

EDMUNDI

ANGLORUM REGIS

LEGES ECCLESIASTICÆ

(Circa annum 944.)

TITULI CAPITULORUM PARTIS I.

- I. De vitæ castitate eorum qui sacris initiantur.
- II. De decimis et censu ecclesiastico, sive primitiis seminum.
- III. De homicidio.
- IV. De eo qui monialem stuprarit, et de adulterio.
- V. De fani instauratione.
- VI. De pejerantibus, et iis qui barbara factitarunt sacrificia.

(Pars II huc nihil confert.)

TITULI CAPITULORUM PARTIS III.

- I. De homicidio.
- II. De eo qui alium oppugnarit in æde sacra, aut oppido regio.
- III. De pugnæ et homicidii mulctis.
- IV. De sanguine effuso.
- V. Gratias agit, quod eum in profligandis furibus adjuverint.

PARS PRIMA.

PROCEMIUM.

Edmundus rex ipso solemnî Paschatis festo frequentem Londini, tam ecclesiasticorum quam laicorum, cœtum celebravit, cui interfuerunt Odo, et Vulstanus archipræsul, plurimique alii episcopi, ut animorum suorum, et eorum omnium qui eis curæ sunt, consuleretur saluti.

CAPITULA.

I. Inprimis, qui sacris sunt initiati, atque ex quibus populus Dei virtutis exemplum petere debet ad imitandum, caste (ut eorum feret ordinis ratio) sive viri, sive mulieres fuerint, vitam traducunt: sin minus id fecerint, prout illorum se habent normæ, plectuntor, omni scilicet sua possessione terrena multantor vivi, et (nisi mores in melius emendaverint) mortui sacra prohibentor sepultura.

B II. Christianus quisque decimas seminum primitias nummumque eleemosynarium illum religiose pendito; qui non solverit, anathema esto.

III. Si quis hominis Christiani sanguinem effuderit, ad regium conspectum (etsi ei ærvierit) non admittitor, ni prius id sceleris, juxta ac fuerit ei ab episcopo imperatum, compensarit.

IV. Si quis monialem stuparit, aut instar homicidæ compensato, aut sacra sepultura prohibetor. Idem juris esto, si quis adulterio commisso conjugium violarit.

V. Episcopus omnis suis ipsius sumptibus domum Dei instauratione, regemque de reliquis sacris ædibus (*id quod valde est necessarium*) composite ornandis commoneto.

C VI. Qui pejerarint, aut barbara factitarint sacrificia, divinis omnibus [ni ocus resipuerint, animumque in melius emendarint] perpetuum arcentor.

(*Omissa est pars secundæ, quia ad res ecclesiasticas non spectat.*)

PARS TERTIA.

PROCEMIUM.

Ego Edmundus rex omnibus qui in ditione ac potestate mea sunt, senibus ac juvenibus, clare significo, me a scientissimis regni mei in celebri, tam ecclesiasticorum quam laicorum frequentia, studiose requisivisse, quo tandem pacto Christiana proveheretur fides. Atque nobis omnibus commodissimum visum est, ut amorem ac mutuam inter omnes benevolentiam per omnem ditionem nostram foveamus. Etenim nos omnes harum tædet quotidianarum pugnarum, et propterea ad hunc modum statuimus.

CAPITULA.

I. Si quis alium posthac interfecerit, solus cum

interfecti cognatis inimicitias capitales suscipito, A ni integram capitis ejus æstimationem(cujuscunque is fuerit conditionis) amicorum ope fretus intra duodecim menses persolverit. Sin eum cognati ejus pro derelicto habuerint, neque vero quidquam pendere voluerint, ipse inimicitias subito solus, ac illi pro inimicis non habentor. Ei tamen interim cognati ejus victum ne suppeditanto, neve cum eo pacem habento; id quod si quis eorum fecerit, fortunis suis omnibus regi multator, et qui prius cognatum suum pro derelicto habuit, is jam cognatis interfecti pro inimico habetor. Atqui si alium quemcunque præter interfectorem ipsum cognatorum quisquam ultus persecutusque fuerit, is fortunis suis omnibus multatus, regi et omnibus amore eum prosequentibus, pro inimico putandus est.

II. Si quis ad templum oppidumve regium confugerit, eumque alius oppugnarit, damnove affecerit is, prout antea essati sumus, tenetur.

III. Nulla pugnae aut homicidii nomine irrogata remittitor multa.

IV. Clare autem significo non fore ei qui sanguinem humanum effuderit suffugio domum meam, ni prius Deo ac cæsi cognatis cumulate satisfecerit, et præterea impleverit quodcunque ei fuerit ab episcopo, in cujus id diocesi acciderit, imperatum.

V. Maximas autem Deo et vobis omnibus ago gratias, qui me auxilio vestro in hac pacis, quam nunc ad profligandos fures sancivimus, lege adjuvistis, ac vehementer confido eo vos propensius nobis in posterum opitulaturos, quo hujus decreti observatio magis videbitur necessaria.

Quomodo desponsanda virgo, et quibus ritibus procedendum sit (1).

I. Si quis virginem ducere aut feminam voluerit, ipsa et amicis suis consentientibus, debitum est cum ex jure divino, tum ex humana institutione, ut sponsus
(1) Hæ addita sunt ex alio manuscripto.

aus primo non solum fidem præbeat de prælocutis perimplendis, sed una etiam cautionem, se eam ita cupere, ut secundum legem Dei eam habeat uxorem, et hoc etiam vadiant amici ejus.

II. Tum habenda victus ratio, et sciendum est quis eos sustinuerit. Stipuletur hoc sponsus ipse idemque pariter amici ejus.

III. Edicat jam tum sponsus quæ bonorum parte uxorem donat, præter hanc quam ex ejus beneplacito ipsa prius cooptaverit.

IV. Sin et ipsa eum supervixerit (quod si quidem eveniat) tunc justum est ut ipsa habeat dimidiam partem omnium bonorum, et si prolem inter se susceperint, integritatem ipsam, donec transeat ad secundas nuptias.

V. Sponsiones autem vir, quas jam pactus est, cautione interposita illibatas semper custodito, et amici suis eas vadianto.

VI. Si de omnibus jam inter ipsos convenit, spondeant consanguinei suam consanguineam uxorem ei qui illam petiit, vitæ etiam integram fore, satisfactionemque accipiant de celebrandis nuptiis.

VII. Si maritus eam postea de territorio Thani [seu baronis] quo jam nutrita est, eduxerit in alterius Thani territorium, cautione satisdatum sit amicis suis, quod exinde nemo ei inferet injuriam; etsi ipsa contra mali quid pataverit, prompti sint amici ejus marito facere emendationem, si ipsa non habuerit unde compensaverit.

VIII. Nuptiali huic dationi missalis aderit sacerdos; is de jure eorum conjunctionem Dei benedictione in omnem felicitatis plenitudinem promovebit.

IX. Cautè etiam providendum est, ut intelligatur nullum inter eos esse consanguinitatis vinculum, ne juste postea separentur qui injuste primitus jungebantur.

LEGUM ECCLESIASTICARUM EDMUNDI

PRISCA VERSIO.

TITULI CAPITULORUM PARTIS I.

- I. De castitate ordinatorum.
- II. De decimis et aliis debitis ecclesiæ.
- III. De homicidio.
- IV. De fornicatione cum nunna, vel sanctimoniali, et de adulterio.
- V. De apparitione ecclesiarum.
- VI. De perjurio et liblaco.

PROEMIUM.

Edmundus rex congregavit magnam synodum Dei ordinis et sæculi apud London civitatem in sancto Paschæ solemni, cui interfuit Odo et Wulstanus archiepiscopi, et alii plures episcopi, qui perquirentes

D de consilio animarum nostrarum, et eorum qui subditi sunt illis.

CAPITULA.

I. Imprimis est ut sanctis ordinibus evecti, qui plebem Dei docere debent lumen vitæ, castitatem teneant secundum ordinem suum, sit *werhades* sit *wifhades*, sit alterum, sit alioquin; sint ejus digni quod in canone dictum est, hoc est, ut perdant sæcularem pecuniam, et sanctificatum *legerstowa* (id est sepulturæ locum), id est positionis locum, si non convertantur et emendentur.

II. Decimam præcipimus omni Christiano super Christianitatem suam dare, et emendent *cyrisceatum*, id est ecclesiæ consum, et *elmesfeoh*, id est elec-